

ERZURUM TÜRK TELEKOM NURETTİN TOPÇU
SOSYAL BİLİMLER LİSESİ VE PROJE OKULU

VAKANÜVİST

27. SAYI

Okumak, bir bireyin insanlığa borcudur.

İsmail Saib Sencer

 sbldergi

 sbldergi

 <https://erzurumsbl.meb.k12.tr/>

İMTİYAZ SAHİBİ

**Türk Telekom Nurettin Topçu
Sosyal Bilimler Lisesi Adına**

AYATULLAH ARAZ

Okul Müdürü

**GENEL YAYIN YÖNETMENİ
TANER ÖZDEMİR**

EDİTÖR

Sudenaz Taşer

YAYIN KURULU

**Taner Özdemir
Sudenaz Taşer
Nisa Atasever**

YÖNETİM YERİ

**Hüseyin Avni Ulaş Mah.,
212.Sok. No:1, 25070
Yıldızkent/Palandöken/
Palandöken/Erzurum**

ERZURUM VAKANÜVİST

**Aylık Tarih- Edebiyat
Dergisi**

BASKI TARİHİ

Ocak 2022

EDİTÖRDEN

Ülkemizin önde gelen isimlerinden biri olan İsmail Saib Sencer bu ayki dergimizde ele alınmaya çalışıldı. Beyazıt Kütüphanesinde yıllarca görev yapan İslam alimi aslen Erzurumludur. Derin hafızası ve kedilere düşkünlüğüyle bilinen İsmail Bey hayatında hiç kitap yazmadı ancak birçok kitaba öncülük etmesiyle meşhur oldu. Öldüğünde şimdi Beyazıt Kütüphanesi tek kaldı denilmesi ise onun ne kadar önemli bir isim olduğuna delildir. Yerel ve ulusal çapta yayımlanmış eserler dahilinde bu büyük İslam alimini sizlerle anlatmaya çalıştık. Elbette ki bu yazılanlar ve anlatılanlar onu tanıtmaya kafi gelmeyecektir ama gayret bizden olsun takdir sizden.

Dergimizde bir bayrak değişimi yaşandı ve editörlüğe bendeniz Sudenaz Taşer getirildi. Bir önceki sayılarımızın sizlere ulaşmasında emeği geçen Elasu Cengiz ve ekibine verdikleri desteklerden dolayı teşekkür ederim. Bundan sonrada Vakanüvist dergimiz aynı şevk ve azimle çalışmalarına devam edecektir. Herkese iyi okumalar dilerim. Selam ve dua ile yeni bir sayıda buluşmak umuduyla....

İSMAİL SAİB SENCER

Erdal Güzel

OSMAN REŞER

Büşra İrem Arslan

KAHVE HAKKINDA İLGİNÇ BİLGİLER

Bertuğ Katkat

KANUNİ SULTAN SÜLEYMAN

İlknur Çoşar

ATATÜRK VE HALİL İNALCIK

Esmasu Çelebioğlu

İÇİNDEKİLER

İSMAİL SAİB SENCER

ERDAL GÜZEL

ER-VAK YÖNETİM KURULU BAŞKANI

Bilim ve teknolojinin aklın sınırlarını zorladığı bir çağdayız. Bugün teknolojinin insan hayatına sunduğu olağanüstü gelişmeleri yarım asır önce hayata veda etmiş bir insanın algılaması ve kabul etmesi hayal bile edilemez. Bu gelişmeler neticesinde dünyanın neresinde olursa olsun akıllı telefon ve bilgisayar marifetiyle her türlü bilgiye ulaşmak artık saniyeler içinde olmaktadır. Bilgisayarın hayatımıza girmedigi devirlerde bu fonksiyon, olağanüstü yeteneklerle sahip, parlak zekâlı insanlar tarafından yapılmaktaydı. O günlerde dünya üzerinde bir elin parmakları kadar az olan bu şahsiyetlerden biri de Erzurumlu İsmail Saib Sencer'dir. Doğu ve batıya ait on binlerce kitabı hafızasında tutmasıyla tanınan Erzurumlu İsmail Saib Sencer, yerli ve yabancılar arasında "Ayaklı Kütüphane" olarak ün yapmış kendisine bu özelliğinden dolayı "Fihrist-i Ulum", "Canlı Bibliyoğrafya", "Çağının Câhizi", "Hatif-i ilm" ve "İlim müştaklarının Allâmesi" gibi unvanlar verilmiştir. 1873 yılında Erzurum'da Kasımpaşa Mahallesi'nde doğan İsmail Saib Sencer, küçük yaşta İstanbul'a gitmiş, Koca Mustafa Paşa Askerî Rüştiyesini bitirmiş, daha sonra dinî ilimlere ilgi duymuş ve Arapkirli Abbas Şükrü Efendi ile Rizeli Hacı Ferhad Efendi'den icazet almıştır. İnsan anatomisine merakı yüzünden tıp ilmine merak salan İsmail Saib Sencer, Eczacılık Mektebi'ne yazılmış, üç yılda Hukuk Mektebi'ne devam etmiştir. Bitmek ve tükenmek bilmeyen okuma ve öğrenme arzusuyla yanıp tutuşan İsmail Saib Sencer'in hayat felsefesinde diplomaya ulaşmak değil, bilgiye ulaşmak duygusu hep ön planda olmuştur. Her türlü canlıya saygı duyan ve bu özelliğini beslediği onlarca kediyle yansıtan İsmail Saib Sencer, yabancılar tarafından "O bizim Kâbe'mizdi" diye sahiplenilmiştir. Kitap tutkunlarının, kütüphane sevdalılarının ve yeryüzün de mumla adam arayanların farkında olduğu hemşerimiz İsmail Saib Sencer'i rahmetli Abdalbaki Gölpınarlı "Ali kadar mümin, Hüseyin kadar iradeli ve mütevekkil, Gazali ve Hâce Nasîreddin kadar mütekellim, Fahri Razi kadar müfessir, Buhari ve Küleyni kadar muhaddis, İbn Sina kadar hekim, Şeyh-i Ekber kadar âlim, Mevlâna kadar âşık ve arif, Hacı Bayram kadar vâkıf, Kınalızade kadar zifünün bir zat tasarrufuna hacet yok." diye tanımlamaktadır. Mütevazı bir hayat sürmesi, evlenmemesi, kütüphanenin sıraları üzerinde yatması, dünyalık peşinde koşmaması, şan ve şöhretten uzak olması, ilme ve bilgiye olan âşkı onun hayat felsefesini yansıtmaları açısından önemli bir ayrıntıdır.

Mükemmel derecede Arapçaya hakim olan, Farsça, Fransızca ve Almancayı da çok iyi bilen İsmail Saib Sencer'in, Grekçe ve Latince'yi de kavradığı söylenir. Kırk yıl Beyazıt Kütüphanesi'nin müdürlüğünü yapan ve eşsiz bilgisini müderrislik yapmakla da değerlendiren bu güzel insan, emekli olduktan sonra kalan ömrünü kendisine tahsis edilen bir ilkokulun odasında sefalet içerisinde geçirmiş ve 1940 yılında vefat etmiştir. Vefatı sırasında yanında olan Abdülbaki Gölpınarlı'nın gözlerini kapatıp, ayaklarını öperek, Yasin-i Şerif okuduğu hemşerimiz İsmail Saib Sencer, Bâyezid Camii'nde ikinci namazından sonra kılınan cenaze namazının ardından kalabalık bir cemaat tarafından Merkez Efendi haziresinde vatan-i aslisine teslim edilmiştir. Hatırlanacağı üzere kubbede hoş sâda bırakan, yaşam tarzlarıyla insanlığa örnek olan müstesna şahsiyetlerin isimleri okul, kütüphane, hastane, tiyatro, kültür ve sanat merkezi, cadde, sokak gibi yerlere verilerek yaşatılmaktadır. Ünlü şahsiyetlere ve onların hatıralarına saygıyı ifade eden bu yaklaşımlar ahde vefanın da güzel bir örneğidir. Konuyla ilgili olarak İsmail Saib Sencer isminin şehrimizde inşaatı bitmek üzere olan İl Halk Kütüphanesine verilmesi çok yerinde bir karar olmuş ve tüm Erzurumluları ziyadesiyle mutlu kılmıştır. Avrupalı alimler tarafından dahi yakından tanınan İsmail Saib Sencer, ne yazık ki kitapseverler dışında pek bilinmemekte, hatta memleketi Erzurum'da da yeterince tanınamamaktadır. Gösterilen bu vefa dolayısıyla İsmail Saib Sencer isminin daha da tanınacağına ve bilineceğine inanıyor, bu isabetli kararı alan yetkilileri en kalbî duygularımla tebrik edip şükranlarımı sunuyorum. Makamı cennet, ruhu şad olsun

İSMAİL SAİB SENCER'İN KEDİ SEVGİSİ

İsmail Efendi'nin en ilgi çekici özelliklerden biride kedilere olan düşkünlüğüydü. Hocanın sayıları yüzü bulan çeşit çeşit kedileri vardı ve bunlar da adeta kütüphanenin demirbaşuydı hoca kitap okurken kimin başına çıkar kimi kucağına yerleştirdi Nurettin Kalkandere'nin anlattığına göre İsmail Efendi'nin kedileri son derece sevdiği bilindiğinden herkes istemediği kedisini Beyazıt Kütüphanesi'nin bahçesine bırakırdı böyle de İsmail Saib Efendi kütüphanede 80 ila 90 arası kedisi vardı. Her akşam kedileri beslerdi kediler bazen kütüphanede dolaşır bazen kitaplarından okuyucular üstüne düşerdi Saib Sencer her sabah çorba gibi aş pişirtip beslerdi önce gebe ,hastalıklı yavrulu olanlara sonra ise sağlam kedilere yedirirdi ve kendisi de o aştan yerdi. Hoca ile ilgili anılarını anlatırken onun özelde kedi genelde ise hayvan sevgisine değinen Reşer onun kütüphanede kurulmuş bir kapana bu fareleri -bu zararlı ve kemirgen hayvanlar yok edecek yerde- hemen gene eski yerlerinde boy göstereceklerinden kaygılanmadan, sadece sokağı bırakırdı zamanda ölen kedileri için - ki bu sık sık oluyordu-hiç olmazsa ilk anda yakın akrabası ölmüş gibi kederlendiğinde çokluk getirince bizzat tanık olmuşumdur. Ne var ki belki de hayvanların can çektiğinde sembolik olarak bizzat kendisinin de son soluk için savaşıacağı saat için bir ihtar görüyordu. Ayrıca, hastalığının son günlerinde, hafif bir besin diye bir tavuk çorbası yaptırmasını teklif ettiğimde, Gandhi'nin cevap verebileceğı bir yolda" Benim yüzümden niçin bir tavukçuğun canına kıyılsın?" diyerek bunu reddetmiştir.

KAHVE HAKKINDA İLGİNÇ BİLGİLER

İlk olarak 15. yüzyılda üretilen kahve o günden bu yana milyonlarca kahve tutkunu sayesinde dünyanın en popüler içeceği olmaya devam ediyor. Kahve, toplanan olgunlaşmış kahve çekirdeklerinin kurutulup kavrulduktan sonra öğütülmesi ve demlenmesiyle elde edilen bir içecek. İlk defa üretildiği 15. Yüzyıldan bu yana sürekli büyüyen kahve endüstrisi insanların yaşamlarında kalıcı bir yer edinmiş durumda. Sizler için her kahve tutkununun bilmesi gereken ilginç bilgileri derledik. Bakın bakalım çok severek içtiğiniz kahve hakkında siz ne kadar bilgi sahibisiniz?

-38 senelik ömrüyle, Guinness Rekorlar Kitabı'nda "Dünyanın gelmiş geçmiş en yaşlı kedisi" unvanını elinde bulunduran CREME PUFF hayatı boyunca her sabah bir fincan kahve içmiş.

-Kahve çekirdeği, sırf çekirdeğe benzediği için bu isimle anılıyor, aslına bakarsanız o bir meyvedir.

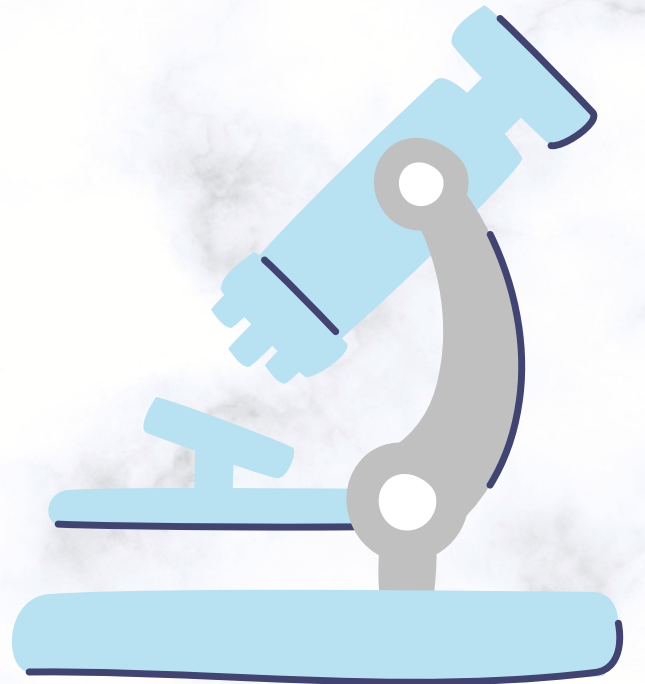
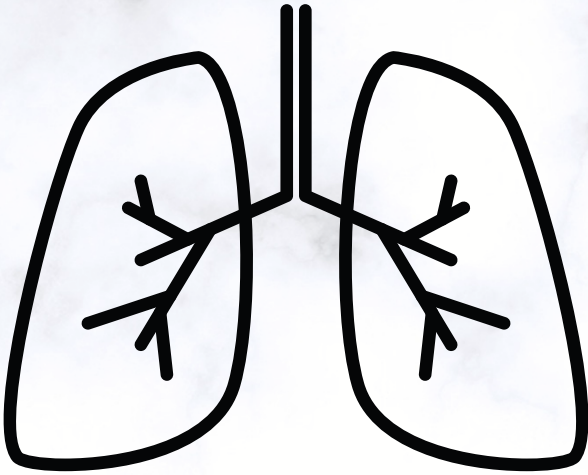
-1932 yılında Brezilya sporcularını Olimpiyatlara gönderecek parayı bulamadı, bunun üzerine sporcular kahve satarak kendi bütçelerini kendileri karşıladı.

- Ayılmak için illaki kahve içmenize gerek yok, kahvenin kokusunun bile insan üzerinde ayıltıcı etkisi var.

İSMAİL SAİB SENCER'İN TIP İLMİNE OLAN İLGİSİ

Tıbb-ı atık, müfredat-ı tıp, teşrih ve biyoloji gibi ilimlerle meşgul olmuştur. Eczacılık dersine dinleyici olarak katılmıştır. Süheyl Ünver İsmail Saib Sencer'in Fizik ve Biyoloji gibi dersleri ilmini geliştirmek için öğrendiğini söyler. İsmail Saib Sencer'in bu ilimleri öğrenmesinin amacı diploma almak değil anatomi, biyoloji ve modern hukuk alanında donanımlı biri olmaktır. Bir defasında ise Amerika'da eski metinlerden parçalar alınarak yayımlanacak yeni bir eserde çok büyük ve ilmi bir hatanın yapılmasına mani olmuştur. İsmail Saib Sencer'in bunun gibi örnekler vardır. Her konuda usta olduğu gibi bu alanda da başarılıdır ve yine birçok kişi ilmine başvurmuştur

AYNA

Sadece beş yüz kelime ile konuştuğunuzu düşünün. Neler hissedersiniz? Ülkeniz nasıl bir yer olurdu? Dil bizim aynamızdır. Bizim aynamızdır. Bizi yansıtır, sözcükleri yansıtarak bizi oluşturur. Hayattan bunaldığımızda dinlediğimiz müzikler, eğlenmek için gittiğimiz konserler. Canımız sıkıldığında açtığımız diziler, filmler. Arkadaşlarımızda buluşmak için gittiğimiz sinemalar, tiyatrolar. Nefes almak için okuduğumuz kitaplar bunların olması için kelimeler lazım. Türkçede 78 bin ana kelime olmasına karşın, nüfusun büyük bölümü günlük yaşamında ortalama dört yüz civarında kelime kullanıyor. Özellikle kırsal kesiminin deki insanlar günlük sadece kırk-elli kelime kullanıyor. Dünyanın en zengin dillerinden biri olan Türkçenin ancak binde beşine hakimiz. Dilimizi kendimizi uçuruma sürüklüyoruz. Aynamızı fark etmeden kırıyoruz. Ayna parçalara ayrılıyor. Parçalarda kendimizi bir bütün olarak gördüğümüz için kırmadığımızı düşünüyoruz. Oysaki paramparça görünüyoruz. Üstelik sadece aynamızı parçalamıyoruz, parçaladıkça parçalanıyoruz. Eşsizliğimizi kaybediyoruz. Günlük hayatta kullanılan yabancı kelimeler ne kadar cool gözüksede-işte bunun gibi Türkçe cümlelere yabancı kökenli kelimeler zincirleyerek dilimizin özünü emiyorlar-dilimizi uçuruma sürüklüyoruz. Aslında diller insana benzer; doğar, büyür ve ölür. Biz, Türkçeyi parçaladığımız gıcalar ile yok edip uçurumun kenarında ölüme terk ediyoruz. Kalbi olmayan bir insan nasıl yaşar ki? Bağımsız bir ülke olmak için bir dil, bayrak ve marş üçlüsüne ihtiyaç vardır. 'Türk dili, Türk milletinin kalbidir, zihnidir. Ülkesini, yüksek bağımsızlığını koruyabilen Türk milleti, dilini de yabancı diller boyunduruğundan kurtarmalıdır'. Atatürk'ün bize verdiği görevi, dilimizi başka ülkelerin dillerine bağımlı kılarak ne kadar layığı ile yerine getirdiğimizi düşünüyoruz? Bu sorunu sonlandırmak için neler yapıyoruz? Milli değerlerimizi oluşturan eserlerdeki hazineleri bulmaya başlayabiliriz ya da herkes ilk kendinden başlayarak konuşmasında yabancı kelimeler kullanmazsa, biri ile konuşurken başkasına da konuşturmazsa dilimizi koruruz. Hiç bir şey için geç değil Türkçeye, Türkçe sözcüklerden yarattığımız kalp ile yaşayabiliriz.

YAHUDİ ASILLI ALMAN ŞARKİYATÇI OSMAN REŞER

Reşer, Yahudi asıllı bir ailenin çocuğudur. Asıl adı Oscar Rescher'dir. İlk ve orta öğreniminden sonra Münir ve Berlin'de öğrenim görmüştür. I. Dünya Savaşı'ndan sonra gittiği Breslau'da binbir gece masallarına dair incelemelerini tamamlayarak Doçent, 1925'te ise profesör oldu. Bunu hayatındaki büyük bir dönüm noktası takip etti. Henüz bilinmeyen bir sebeple 1928 yıllarında İstanbul'a gelip yerleşti. 1937'de Türk vatandaşlığına geçti ve Osman Reşer adını aldı; bu arada İslâmiyet'i kabul ederek bütün Mûsevî kurumlarıyla ilişkisini kesti. Onun Müslüman olmasında İstanbul'da yirmi beş yıl derslerine devam ettiği İsmail Saib Sencer'in etkili olduğu söylenir. Hocası İsmail Saib Sencer'in görevinden ayrılmasından sonra onun yerine Edebiyat Fakültesi'nde Arap edebiyatı tarihi okuttu. Reşer hayatı boyunca Saib Sencer'den yararlanmıştır. Kimi zaman bir kitabı danışmış kimi zaman bilgilerinden yararlanmıştır. Saib Sencer'in zekiliği ve bilgeliği onu çok etkilemiştir. Ne kadar çok Saib Sencer'in bir sürü kitap yazmasını istese de Saib Sencer bu teklifi hep reddetmiştir. Saib Sencer'i çok seven Reşer Sencer'in ölümünden sonra şu sözleri söylemiştir: "Benim güneşim söndü. Artık bana hayat karanlıktır yaşamaya bile değmez." Reşer, boğaz'daki evinde yalnız yaşarken 26 Mart 1972'de vefat etti.

SAİB SENCER İN BİLGELİĞİ VE ZEKİLİĞİ

Arapça, Farsça, Fransızca ve Almanca bilen birazcık da Latince ve Grekçeyi anlayan bahsettiğimiz büyük âlim İsmail Saib Sencer. On binlerce kitabı bilen ve kitaptaki herşeye hakim olan İsmail Saib yerli ve yabancı bilginlerce "canlı bibliyografya", "fihrist-i ulûm", "ayaklı kütüphane" ve "çağının Câhiz'i" gibi sıfatlara layık görülmüştür. Kitaplara çok fazla hakim olmasını örnekleyelim. Avni Aktunç şu şekilde ifade eder: "Hiç unutmam bir gün, o zaman Maarif Vekâleti Neşriyat Müdürü bulunan Faik Reşit Unat, Ankara'dan telefonla bana şu emri vermişti: 'Şimdi Atatürk'ün yaverleri telefon ettiler. Ankara'da misafir bulunan Ürdün Emiri Şerif Abdullah İstanbul kütüphanelerinde Kitâbü'l-envâr isimli bir kitap varmış, onu görmek istiyorlarmış. Şimdi derhal İsmail Saib Efendi'ye git, kitabın yerini öğren, hangi kütüphanede ise kitabı al bu akşam Ankara'ya gönder'dedi. Kitabın ismini yanlışlık olmasın diye tekrardan sordum. 'Kitâbü'l-envâr...Kitap numarası ile bulunduğu kütüphane belli değil. Hemen Bayezid Umumi Kütüphanesine koştum. İsmail Hoca, koynunda başı görünen bir kedi, elinde kitap... 'Efendim, Faik Reşit Bey fenâkârınız rica ediyorlar... Kitâbü'l-envâr adlı bir kitap varmış. Atatürk emir buyurmuşlar, yaver söylemiş. Bu akşam Ankara'ya muhakkak sevkolunacak, dedim. Hoca, koynunda, hafif hırıltılılar arasında uykuya dalan kör kediyi hafifçe okşadıktan sonra 'Oğlum! Kitâbü'l-envâr adlı bir kitap hatırlamıyorum. Galiba, acele ile kitabın ismini telefonla yanlış zapt ettin? Zannedersem, aranan kitap yıldızlardan bahseden ve ilm-i hey'ete dair bir kitap olan Kitâbü'l-envâ olacak!... Doğru Süleymaniye Kütüphanesine git. Şehit Ali Paşa kitapları arasında 298 numaralı kitabı çıkarıp bir bak. Zannedersem istenilen kitap odur.' Hocanın mübarek elini öperek huzurundan hürmet ve hayretle ayrıldım. Doğru, Süleymaniye Kütüphanesine koştum, kitabı aynı numarada buldum...' Gerçekten bu hadise İsmail Saib'i çok güzel açıklıyor. Aynı zamanda eski müelliflerin yazılarını tanıyıp, yazmaların bozuk bölümlerini bile kolayca okuyup, okuduğu metnin hangi hattata ve hangi yüzyıla ait olduğunu tahmin etmede üstün bir kabiliyeti vardı.

ATATÜRK VE HALİL İNALCIK

Atatürk, Türk Tarih Kurumu'na hazırlattığı 4 ciltlik Tarih kitabının okutulmasını bütün mekteplerde zorunlu kılmıştır. Büyük Türk Tarihini benimsemiş, kendine güvenen bir Türk nesli yetiştirmek istiyordu. Bu amaçla mektepleri dolaşıyor, kitapların okutulup okutulmadığını kontrol ediyordu. Bir gün öğretmenimiz başka bir sınıfta derse girdiği için bizim dersimiz boştu. Bir sonraki dersimiz coğrafyaya hazırlanıyorduk, benim önümde bir Ortadoğu haritası vardı. Kapı açıldı ve Ata, maiyetiyle birlikte sınıfa girdi. Benim önümde durdu ve haritaya baktı. Parmağını Medine'nin üzerine koyarak 'Burası neresi?' dedi. Ben 'Yesrib' dedim. 'Başka' dedi. Ben yine 'Yesrib' dedim. Eski kitaplarımızda Yesrib diye öğrenmiştik ama Ata İsmaliyetten sonraki adını duymak istiyordu. Yani Medeniyet-ül Nebeviye... Bana gülümsedi. 'Medine değil mi?' dedi. Sonra parmağıyla Arabistan'ı gösterdi: 'Burası nasıl bir memleket?' dedi. Öğretmenimiz bize 'Arabistan tepsiye benzer, etrafı dağlarla çevrili, ortası çöl.' demişti. Ben de 'Arabistan tepsiye benzer.' dedim. Ata gülmeye başladı. Bu defa parmağını Kızıldeniz'in üzerine koyarak 'Peki burası neresi?' dedi. Ben 'Bahr-i Ahmer' dedim. 'Başka adı yok mu?' dedi, 'Şap denizi' dedim. Ata Türkçe adını söylememi istiyordu, ben eski bilgilerimle cevap veriyordum. 'Kızıldeniz değil mi?' dedi. Gülümseyerek başımı okşadı. Atatürk beni imtihan ediyordu, heyecandan ne söyleyeceğimi bilmiyordum. Bütün konuşmamız boyunca hep mütebessim, babacan tavrıyla korkutmadan öğretmişti. Sonra yandaki Tarih dersine girmek için sınıftan ayrıldı.

İSMAİL SAİB SENCER'İN YARDIMSEVERLİĞİ

Saib Sencer 40 yılı aşkın görev yaptığı Beyazıt Kütüphanesi'nin ismi Kedili Kütüphane olarak adı çıkmıştır. O yıllarda Saib Sencer Kütüphanesinde birçok kedi vardır bu yüzden ki maaşının bir bölümünü kedilerin mamasına ve sütüne harcamıştır. Saib Sencer hep kütüphanesine gelen fakirleri reddetmeyip elinde ne var ise onunla gönderirdi. Zaten Saib Sencer'in çok muhteşem bir hayatı yoktu öğrencilerin dediklerine göre yoksulluk ve sefillik içinde bir hayatı vardı. Maaşını kendine ayırmayan Saib Sencer Kütüphaneden herkes gittikten sonra bir köşeye sıyrılıp oradaki masaları birleştirip yatarmış. Saib Sencer sadece maddi değil manevi yardımlarda yapmıştır. Ona gelen her bir kitap isteyene yardımı dokunur hatta kitabın olmayana yerlerini ezberinden yazdırırdı. Her kelimeyi doğru bilmekle müthiş bir hafızası da vardır. İsmail Saib Sencer hayatı boyunca yardımseverliğin hiç esirgememiştir. Elimden geldiğince bütün ihtiyacı olanlara yardım edermiş çevresindeki insanlar onun bu özelliğini çok sever ve ona saygı göstermiştir. Şu yüzyılda çok bilinmese de kendi döneminde ismi bilinen biriydi. İnsanlara, hayvanlara daha doğrusu ihtiyacı olan herkese yardımı dokunmuş bir alimdir Saib Sencer.

SARIKAMIŞ HAREKATI

Sarıkamış Harekatı , 22 Aralık 1914 yılında Osmanlı İmparatorluğu tarafından Ruslara karşı başlatılmış olan bir hareket olarak kayıtlara geçer. Osmanlı İmparatorluğu'nun askeri taktik hatasıyla büyük bir başarısızlıkla sonuçlanan askeri girişimdir. 1. Dünya Savaşı sırasında gerçekleşen Sarıkamış Harekatının sebepleri arasında 93 Harbinde kaybedilen toprakları geri almak ve Ruslara bir darbe vurulmak istenmesi hareketin en büyük amaçlarındandır.

Sarıkamış Harekatı, Osmanlı İmparatorluğu'nca büyük bir hüsrarla sonuçlanmış ve 60.000 Osmanlı askeri hayatını bu harekatta kaybetmiştir.

Başkomutan vekili Enver Paşa, kaybedilen toprakların yerine, yeni topraklar katmak için harekete geçti. Almanya'yı da yanına aldı ve yönünü Kafkaslara çevirdi. Dönemin 3.Ordu komutanı Hasan İzzet Paşa, İstanbul'a rapor gönderdi. Kışlık kıyafetler de dahil acil lojistik destek talep etti fakat 3 vapur, Rus donanması tarafından batırıldı. Böylece Sarıkamış Harekatı'nın başarı şansı da Karadeniz'in serin sularına gömüldü. Allahuekber Dağları'na yürüyüş 22 Aralık 1914'te başladı. Erzurum Köprüköy'den hareket eden 9'uncu Kolordu, Bardız ve Kızılkilise'yi ele geçirecek, Sarıkamış istikametine doğru yol alacaktı. Hafız Hakkı Paşa komutasındaki 10'uncu Kolordu ise Oltu'yu ele geçirip Rus kuvvetlerini püskürtecekti. Daha sonra geri dönerek 9'uncu Kolorduya destek verecek ve ikisi birlikte Sarıkamış'ı ele geçireceklerdi. Planlanan 2 günlük yürüyüş 4 güne uzadı. Hafız Hakkı Paşa kendisine verilen talimatın dışına çıktı. Oltu'yu temizledikten sonra Göle ve Ardahan istikametlerine kadar ilerledi. Haliyle bu durum, hareketin gecikmesine sebep oldu. Kar ile tipi yollarını, buz gibi hava nefeslerini kesti ve binlerce yiğit, donarak, hastalığa yenik düşerek ve göğüs göğse çarpışarak şehit düştü.

DYATLOV GEÇİDİ

27 Ocak 1959'da Sovyetler Birliği'nde Ural Politeknik Enstitüsü'nden 9 kişilik bir öğrenci ekibi, Ural Dağları'nın kuzeyine bir keşif için yola koyuldu; hedefleri Gora Otorten Dağı'na ulaşmaktı. Ancak yerel Mansice dilinde "Ölüm Dağı" anlamına gelen Kholat Syakhl Dağı'nın dondurucu yamaçlarının hırçınlığı nedeniyle hedeflerine asla ulaşamadı.

Ölümleri çok gizemliydi. Dağcıların ölümü "Dyatlov Geçidi vakası" diye tarihe geçti. Bu esnada talihsiz kaderleriyle ilgili pek çok fikir ortaya atıldı. Bunlar arasında panik tetikleyen ses dalgalarından uzaylılara ve gizli askeri deneylere kadar birçok fikir yer alıyordu.

Tırmanışçıların çadırları 26 Şubat 1959'da yanındaki eşyaların tümü hala içerdeyken yırtılıp açılmış biçimde bulundu. Kar üzerindeki ayak izleri ise öğrencilerin yalın ayak olduklarını, sadece çorap veya tek bot giydiklerini ve çadırdan uzaklaşırken kaybolduklarını gösteriyordu.

İlk iki ceset 27 Şubat'ta bir sedir ağacının altında ateş kalıntılarıyla birlikte bulundu. Tırmanışçıların yanıkları vardı ve biri kendi parmak eklemlerini ağzıyla çiğneyerek parçalamıştı, yalnızca iç çamaşırı giyiyorlardı. Kalan üç bedense bu alanla çadır arasında, kampa dönmeye çabaladıklarına işaret eden bir pozisyonda donmuş bulundu. Yaklaşık üç ay sonra 4 Mayıs'ta geri kalan son 4 ceset ağaçtan yaklaşık 75 metre uzaktaki bir hendeğin içinde karın 4 metre altında bulundu. Çoğunun kafasında ve göğsünde ciddi yaralanmalar ve kırıklar vardı.

DYATLOV GEÇİDİ

Soru şuydu: Bu çok deneyimli tırmanışçılar neden çadırlarından bu kadar az donanım ile kaçmıştı? Bazıları uzaylıları suçluyordu. İddiaya göre vakanın gerçekleştiği zamanlarda gökyüzünde garip ışıklar görülmüştü ve tırmanışçılardan bazılarının kıyafetleri radyasyon izleri taşıyordu. Bu etkenler bazılarının da ölümlerin gizli bir askeri operasyonun ya da KGB operasyonunun sonucu olduğuna inanmasına yol açtı.

Başka fikirler yürütenler ise düşük frekanslı ses dalgaları üreten ve rahatsız edici psikolojik etkilere neden olabilen bir rüzgar biçimi olan Karman girdaplarının tırmanışçılarda panik atağa yol açtığını düşündü. 2014 tarihli bir Discovery Channel belgeselinin de aralarında yer aldığı başka kaynaklar da mitolojik bir kar canavarının tırmanışçıları öldürdüğünü ileri sürdü. Tırmanışçılardan birinin fotoğraf makinesinde canavara ait olduğu varsayılan ancak muhtemelen kar takımlarını giymiş birine ait fotoğraf da bu fikrin yayılmasını sağladı.

Çığ fikri en uzak ihtimal görünüyordu çünkü bununla çelişen pek çok gösterge mevcuttu. Öncelikle kurtarma ekibi olayın gerçekleştiği yerde bir çığa dair hiçbir kanıt bulamamıştı ve yamacın açısı sıradan bir çığ için yeterince dik değildi. Tırmanışçıların göğüs ve kafataslarındaki yaralanmalar da tipik çığ kurbanlarında bulunanlarla örtüşmüyordu. Ancak yeni araştırmada nadir görülen bu tür tabaka çığlarının Dyatlov vakasında ölenlere benzer yaralanmalara neden olabileceği anlaşıldı.

KANUNİ SULTAN SÜLEYMAN HAKKINDA İLGİNÇ BİLGİLER

Kanuni Sultan Süleyman 27 Nisan 1495 Pazartesi günü Trabzon'da doğmuştur. Babası Yavuz Sultan Selim, annesi Hafsa Hatun'dur. Kanuni Sultan Süleyman yuvarlak yüzlü, ela gözlü, geniş alınlı, uzun boylu ve seyrek sakallıydı. Kanuni Sultan Süleyman devri, Türk hakimiyetinin doruk noktasına ulaştığı bir devir olmuştur. Babası Yavuz Sultan Selim, onu küçük yaşlardan itibaren çok titiz bir şekilde yetiştirmeye başladı. Benzeri görülmemiş bir terbiye ve tahsil gördü. İşte hakkında derlediğimiz birkaç ilginç bilgi:

MÜTEVAZİLİĞİ

Venedik belgelerinde rastladığımız Kanuni Sultan Süleyman'ın imajına baktığımız zaman son derece mütevazı bir Osmanlı sultanı ile karşı karşıya kalıyoruz. Az yiyen, az konuşan, sevdiği ve güvendiği insanları önemli makamlara getirmekten çekinmeyen ama aynı zamanda hata yapanın asla gözünün yaşına bakmayan bir adam portresi. Devlet geleneğini ve iktidarını korumak için çocuk, torun ya da en yakın arkadaşını dahi gözünü kırpmadan feda edebilen biridir.

DOĞUMU

Hafsa Hatun bir erkek çocuk doğurmak üzeredir. Gelenek olduğu üzere doğum Kur'an tilavetiyle beklenmektedir. Kur'an-ı Kerim'in başında şehzade Yavuz Sultan Selim. Erkek çocuğu olduğu haberi gelir Neml suresi 30. Ayeti okumaktadır meali şöyledir: " Mektup Süleyman'dandır ve o Bismillahirrahmanirrahim ile başlamaktadır." "Adını Süleyman koydum." Der ulu devlet adamı ve Kur'an okumaya geri döner.

SANCAK VAKTİ

Osmanlı devletinde genelde 10 yaşını geçmiş erkek çocuklar sancağa gönderilirdi. 7 yaşına kadar Trabzon'da eğitilen Şehzade Süleyman bir rivayete göre bir süreliğine İstanbul'a gönderilmiş ve padişah olan dedesi Bayezid'in gözetiminde Enderun'da eğitim almıştır. Enderun o dönem de dünyanın en önemli siyasal bilimler akademisidir. Daha sonra Şehzade Süleyman Kırım Kefe sancağına gönderilir.

SEFERLERİ

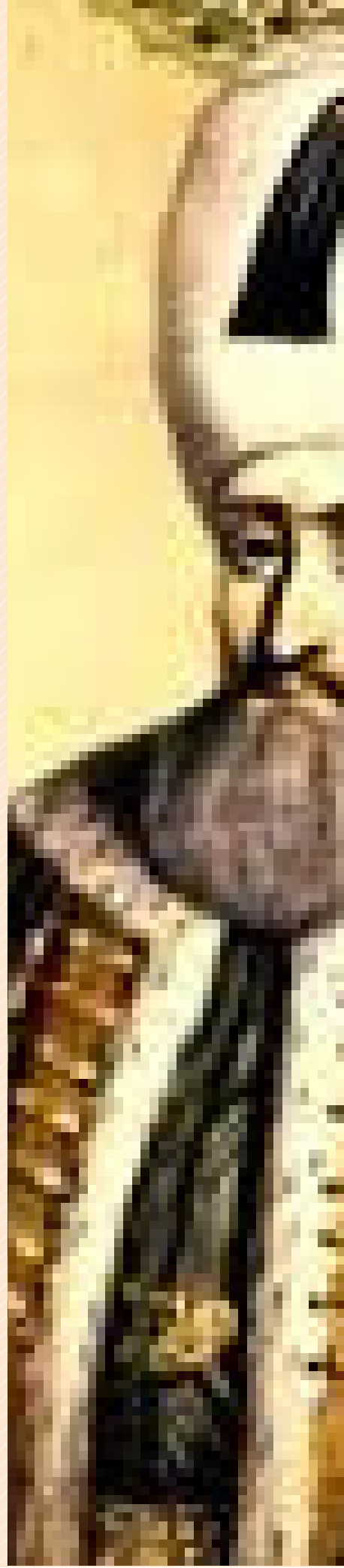
Yavuz Sultan Selim Han'ın vefatıyla tahta çıkan Sultan Süleyman, padişah olduğunun ilk Cuma'sı Eyüp Sultan'a gider orada o büyük sahabinin huzurunda adaletli bir yönetici olmaya yemin eder. Kanuni Sultan Süleyman 12 büyük sefer yapmış ve ömrünün büyük kısmını bu seferlerde yani Cihad ederek geçirmiştir. Osmanlı İslam devletinin sınırlarını en geniş noktalara ulaştırmıştır. Ona iftira edenler zevk eğlence içinde bir hayatının olduğunu söylüyor oysa ki o seferlerinin çokluğu bir yana sefer bittiğinde hemen saraya bile dönmüyordu. Avrupa'dan dönüyorsa Edirne'de, Anadoludan geliyorsa Gebze'de konaklar aylarca burada kalır orduyu sürek avlarına çıkarır, bir takım stratejiler belirlenirdi. İstanbul da sarayına bile gelse Hürrem Sultan o sırada Topkapı Sarayında değil Bayezid'teki Eski Saray'da bulunuyordu. İki yıl süren Mısır seferi dönüşünde Hasan Can'ın meşhur bir ikazı vardır: " Sultanım ihmal ettiğiniz bir kişi yok mu?" Kendi nefislerine göre Padişah hayatı uyduranlar ise büyük iftiralara imza attılar. Mohaç muharebesinde Avrupa'nın en büyük kara ordusu Osmanlı toplarıyla dakikalar için de yok edilmiştir. Bu büyük zaferin gecesinde Kanuni Sultan Süleyman geceyi mezar şeklinde bir çukurda geçirecek ve zaferi kendinden bilmemek için bir gün mezara girip hesap vereceğini kendine hatırlatacaktır.

TAHTTA KALMA SÜRESİ

Kanuni Sultan Süleyman hükümdarlığı boyunca 13 kere sefere çıkmış toplam 10 yıl seferde kalmıştır. Böylece Kanuni, Osmanlı Devletinde en uzun süre tahtta kalan ve en çok sefere çıkan ve en uzun süre seferde kalan padişah olmuştur.

EDEBİ YÖNÜ

Şehzadelik yıllarında iyi bir eğitim alan I. Süleyman, Arapça ve Farsçanın yanı sıra Kefe sancak beyliği sebebiyle Tatar lehçesiyle de konuşabiliyordu. Osmanlı padişahlarının çoğu gibi şair olan Kanuni Sultan Süleyman "Muhibbi"den başka "Muhib" ve "Meftuni" mahlaslarını da kullandı. Şiirden iyi anlayan Sultan Süleyman, alim ve şairlere itibar gösterip himaye etti. Kanuni Sultan Süleyman, büyük bir fetihçi olmakla beraber ruhundaki sanatkar taraf onun aynı zamanda ince duygu ve düşünceler şairi olmasını sağladı. Yazdığı aşk, kahramanlık ve düşünce şiirleriyle büyük bir divan meydana getirdi. "Halk içinde muteber bir nesne yok devlet gibi / Olmaya devlet cihanda bir nefes sıhhat gibi" beytinde olduğu gibi dillerden düşmeyen ve atasözü niteliği kazanan beyitler de söylemiştir.

İSMAİL SAİB SENCERTEST

1.İsmail Saib Sencer'in 1916-1939 yılları arasındaki görevi nedir?

- A) Beyazıt Kütüphanesi ikinci hafız-ı kütübü
- B) Beyazıt Kütüphanesi birinci hafız-ı kütübü
- C) Süleymaniye Medresesi kelim müderrisi
- D) Darülfünun Edebiyat Fakültesi Edebiyat hocası

2.İsmail Saib Sencer kaç kitap yazmıştır?

- A) 1-5
- B) 6-10
- C) 11-15
- D) Hiç

3.İsmail Saib Sencer hangi esere zeyl (ek) yazmıştır?

- A) Keşfü'z-zünun
- B) Kitabu'l Enva'
- C) Kitabu'l-fittip
- D) Tefsirü'l- beyan

4.İsmail Saib Sencer'in yıllarca derslerine devam eden, onun da etkisiyle Müslümanlığı seçen Yahudi asıllı Alman şarkiyatçı kimdir?

- A) Louis Massignon
- B) Hellmut Ritter
- C) Oskar Rescher
- D) Felix Von Luschan

5.İsmail Saib Sencer'in de katıldığı 1759 yılından 1926 yılına kadar devam eden, padişahın da katılımıyla Ramazan ayında gerçekleştirilen derslere ne ad verilir?

- A) Tefsir Dersleri
- B) Musahabe Dersleri
- C) Tasavvuf Dersleri
- D) Huzur Dersleri

6.İsmail Saib Sencer ile birlikte adı anılan hayvan hangisidir?

- A) Kanarya
- B) Papağan
- C) Kedi
- D) Köpek

7.Aşağıdakilerden hangisi İsmail Saib Sencer'in bildiği dillerden biri değildir?

- A) Almanca
- B) Fransızca
- C) Farsça
- D) İngilizce

8.İsmail Saib Sencer'in şahsi kütüphanesindeki kitapları günümüzde nerede muhafaza dilmektedir?

- A) Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Kütüphanesi
- B) Beyazıt Kütüphanesi
- C) Milli Kütüphane
- D) Atatürk Üniversitesi Kütüphanesi

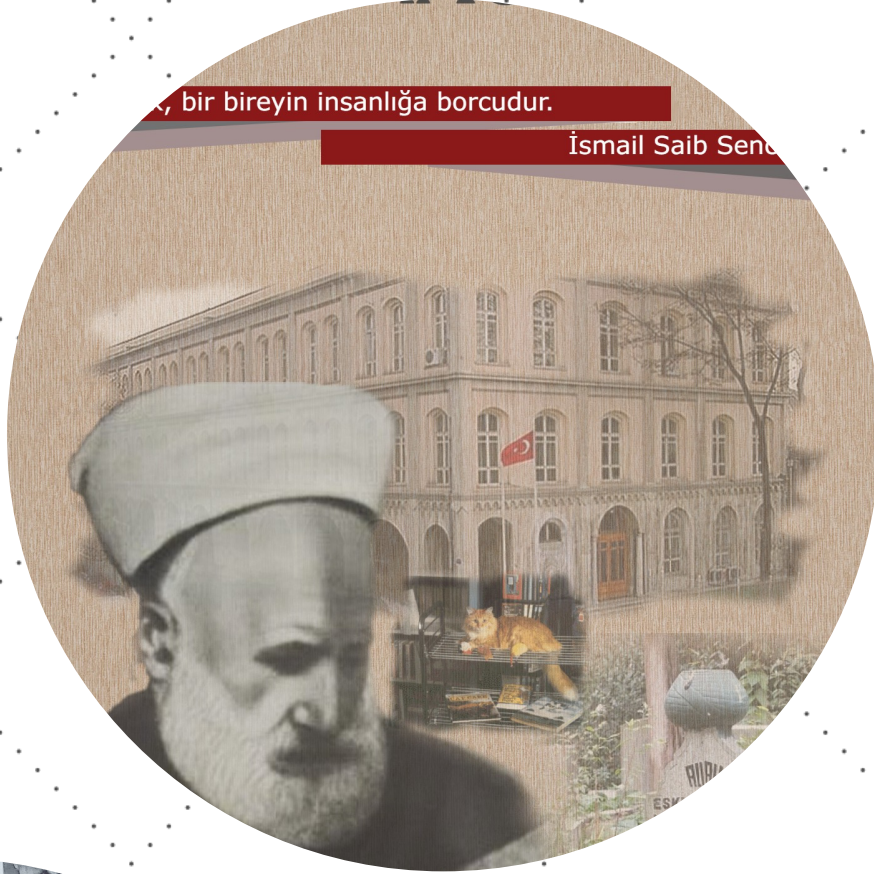
İSMAİL SAİB SENCERTEST

9. Aşağıdakilerden hangisi İsmail Saib Sencer'i sık sık ziyaret edip bilgisine başvuran şahsiyetlerden biri değildir?

- A) Mehmet Fuat Köprülü
- B) Abdülbaki Gölpınarlı
- C) Mehmet Kaplan
- D) Ahmet Süheyl Ünver

10. Aşağıdakilerden hangisi İsmail Saib Sencer için kullanılan sıfatlardan biri değildir?

- A) Ayaklı kütüphane
- B) Fihrist-i ulum
- C) Canlı bibliyografya
- D) Kitap kurdu

Abdulkaki Gölpinarlı, onun hafızasının kudreti ve kitap bilgisi hakkında şunları söylemektedir:

"Hafızasındaki kudret, akıllara hayret verecek derecedeydi. Bir ilmî meselenin hangi kitaplarda ve hangi tab'larında olduğunu söyler, 'Zannederim, filan sahifenin ortalarına doğru' diye tahminen söylediği sözler, umumiyetle yakîn ifade ederdi. Şarkta ve garpta yazma ve basma kitapların hepsini bilir, dünyanın hangi kütüphanelerinde bulunduklarını, hangi tarihlerde basıldıklarını tamamıyla söylerdi."

"KÜTÜPHÂNELERDEKİ KÜTÜPHÂNEYDİ"

AHMET DOĞAN İLBEY

İstanbul Beyazıt Kütüphânesi'nin müdürü olan mütevazı müderris İsmail Sâib Sencer (1873-1940) âlimliğinin yanında hâfızası ile meşhurdur. Yerli âlim ve Batılı müsteşriklerce "ayaklı kütüphâne, kütüphânelerdeki kütüphâne, fihrist-i ulûm, canlı bibliyografya" diye hitap edilen kitap allâmesi bu güzel insan kitap sevdasından dolayı hiç evlenmemiş, vefatına kadar kütüphânelerin odalarında ömrünü tamamlamış. Beş dil bilmesinin yanında, İstanbul kütüphânelerinin bütün kitaplarının adını, aranılan bir kitabın kütüphânenin hangi rafında yer aldığını, sorulan mevzuun kitapların hangi bölümlerinde olduğunu ve sayfa numaralarını tereddüt etmeden bilen birisidir.

KÜTÜPHÂNENİN HÜCRESİNDE YATIP KALKAN ÂLİM

İstanbul sahafları satamadıkları kitapları kitap âşığı İsmail Sâib Efendiye getirirlermiş. Öyle ki, müdavimi olduğu bir sahafa "Ben şimdi eski gazeteler de alıyorum. Eline geçerse bana getir. Parasına gelince Allah kerim. İnşallah borçlu ölmem" diyen kitap kurdu bu güzel insan kelimenin tam mânasıyla "ayaklı kütüphanedir." İlk gençliğinden âhir ömrüne kadar İstanbul kütüphânelerindeki binlerce değerli kitapları incelemiş ve hayatı kütüphânelerde geçmiştir. Beyazıt Devlet Kütüphânesi onun hem evi, hem kitap okuma ve sohbet yeridir. Kitap arayanlar, kitap soranlar bu kütüphâneye gelirlerdi. Akşamdan sonra kütüphâne kapandığında onun kitap dostu ziyaretçileri dış kapıyı çalınca kapının açılacağını bilirlerdi. Boşa geçen bir dakikası bile yoktur. Kitap katalogları hazırlardı. Beslediği ve tedavi ettiği kedileri vardır kütüphâne. Akşamdan sonra kitap okuyucuları çekilince kütüphânedeki hücresinde iki masayı birleştirip yatağını hazırlardı. Elinde bir kitapla yatağına uzanınca başucuna, kollarına, ayakucuna kedileri gelip ilişirlerdi. Onları bir insan yavrusu gibi beslerdi. Bundandır ki, Beyazıt Kütüphânesi "Kedili Kütüphâne" olarak zikredilirdi. Dostları, onun kitaplar ve sokak kedileri için yaşadığını söylüyorlardı. Kütüphâne yatıp kalkan bu kitap muhibbanı ve kitabiyat âliminin dünyada bir başka örneği var mıdır acaba?

Son derece dindar, melami meşrep ve sakin tabiatlı bir insandır. Kıt maaşına rağmen cömert, gönlü açık ve merhametlidir. Gücünü yettiğinde sadaka dağıtırdı. Kitap sohbeti için gelen ziyaretçilerine kütüphanenin yanındaki kahvehânededen daima çay söyler. O kadar çay içilirdi ki hesabı ay başlarında öderdi. Çok zaman hesap kabarık olurdu. Kahveci bir gün "Efendim, bu sadece sizin içtiğiniz çayların parası değil, Boğaz'dan, Kandilli'den, Beykoz'dan gelen ziyaretçiler sizin hesabınıza yazmamı söylüyorlar" dediğinde, "Bunlar iyi insanlar, tâ uzaklardan vapurla geliyorlar. Kendilerini kütüphânedede çaysız bırakmak olmaz" diyen bir gönül adamıdır. Ramazan aylarında kütüphâne tâtil olunca, Beyazıt Meydanı'nda ne kadar fakir, gariban insan, âmâ ve topal dilenci varsa kütüphânenin hücresinde kendi pişirdiği yemek sofrasına sıra sıra oturttururdu. Gözleri görmeyenlere yemeğini bizzat kendisi yedirirdi.

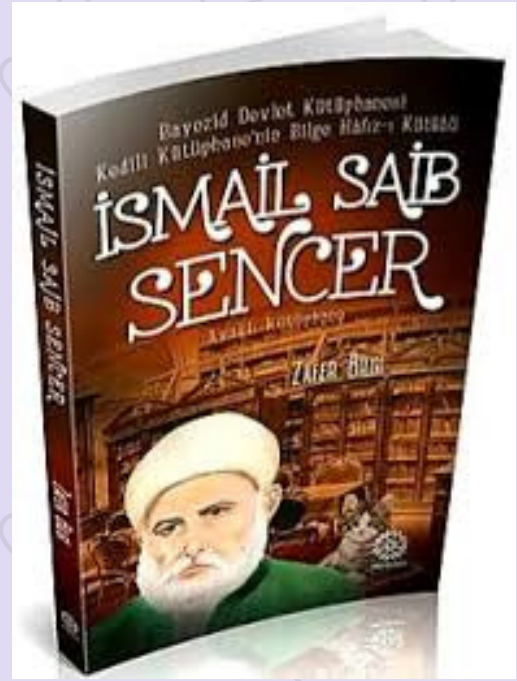
MÜSTEŞRİKLER VE YERLİ ÂLİMLERİN KİTAP KAPISIYDI

Ahlâkı, dili, konuşması, üslûbu o kadar güzel ve mânalı, cezbeli ve ikna edicidir ki, unvanı ne olursa olsun onunla sohbet eden bir daha ayrılmazcasına müdavimi olmuştur. Meşrutiyet Dönemi yıllarında Bir Alman Şarkiyat âlimi kütüphânelerde araştırma yapmak için İstanbul'a gelir. İsmail Sâib Efendi'yle tanışır ve onun kitabiyat ilmine, ahlâkına, cezbeli diline, kibarlığına meftun olur ve kısa bir müddet sonra Müslüman olur. Çeyrek asır sürer bu dostlukları. Mehmed Âkif, Yahya Kemal, Mükrimin Halil Yinanç, Hasan Basri Çantay, Süheyl Ünver, M. Fuat Köprülü, Kilisli Rıfat Bilge, İbnülemin Mahmud Kemal, İsmail Hami Danişmend, hayranı olduğum kitap âşığı Muallim Cevdet, Osman Nuri Ergin, İsmail Hakkı Uzunçarşılı, Abdülbaki Gölpınarlı, Sahaf Raif Yelkenci ve Avrupalı müsteşrik Louis Massignon ve Hellmut Ritter gibi birçok insan onun kitap sohbetlerine katılmış ve kitaplar hakkında malûmat edinmişlerdir. "Kendi devrinde onun okumadığı kitap kalmamıştır" diyen Örd. Prof. Süheyl Ünver, Osmanlı döneminin ünlü âlimi Kâtip Çelebi'nin Keşfü'z Zûnun adlı meşhûr kitabının bâzı yerlerini tashih ettiğini, Çelebi'nin, onun yanında bir tilmiz olarak kalabileceğini, satın aldığı kitapları kirasını ödediği han odalarında muhafaza ettiğini ve emekliye ayrıldıktan sonra kitapları için taş veya tuğladan yangına karşı muhafazalı bir bina yaptırmayı hayâl ettiğini fakat bu hayâlini gerçekleştiremeden bu dünyadan göçtüğünü anlatıyor. Ömrünü İstanbul Beyazıt Kütüphânesi'nin binlerce kitabı arasında geçiren bu kitap allâmesinin kendine ait bir kütüphânesi vardı. Yüz bir sandık içinde on bir binden fazla basma, on binden fazla yazma eserler olan yirmi bin küsur cilt kitaba sahipti.

BİR İSMAİL SÂİB EFENDİ DAHA GELİR Mİ?

O yıllarda onun derslerine giren İsveç başkonsolosu ve Şarkiyatçı olan kişi ülkesine dönünce başbakan olur ve İsmail Sâib Efendi vefat ettiğinde devrin Kemalist Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'ye "Ekselanslarının şahsında Türk milletinin ve dünya ilminin başı sağ olsun" yazılı bir telgraf çeker. Dahası var; Almanya, Fransa, Prusya ve Rusya'dan, ondan ders almış birçok Şarkiyatçı Türk devleti ve hükûmetine telgraflarla taziyelerini bildirmişlerdi.

Erzurum'da yeni yapılan ve Kültür ve Turizm Bakanlığına ait en büyük İl Halk Kütüphanesi özelliğine sahip kütüphaneye, Erzurumlu bilim insanı İsmail Saib Sencer ismi verildi. Erzurumlu bilim insanı İsmail Saib Sencer'in ismi kütüphaneye verildi. Kütüphane 9750m2 alanı, konferans ve sinema salonları her yaŗa uygun okuma salonları, sesli  alıŗma salonları, Atölyeleri, Spor etkinlik bölümleriyle tam bir yaŗam alanı olarak tasarlanmış, Ocak ayı itibariyle okuyucu kabul etmeye başlamıŗtı. Konu ile ilgili g r ŗlerini paylaŗan Kültür ve Turizm Müdürü Cemal Almaz, "Kütüphanemiz adeta Türkiye'de birinci hüviyetinde oldu. Günlük yaklaşık 600 öğrencimize hizmet veriyoruz. Bu kütüphane Erzurum'a çok yakıŗtı. Şimdi konusunda da , uzun süredir d ŗ nd đ m z Erzurumlu bilim insanı İsmail Saib Sencer karar kılındı. İsmail Saib Sencer hocaya, kütüphaneciliğin kurucusu, modern dizgi mimarı, kitapların hafızı, ayaklı kütüphane gibi sıfatlar yakıŗtırılmaktadır.6 dil bilen ve 1940'da ölümünde 4 devlet baŗkanı tarafından taziye yayımlanan İsmail Saib Sencer sayın Cumhurbaşkanımız tarafından da sık sık örnek gösterilmekte ve gençlere hatırlatılmaktadır.

GEÇMİSTE BUGÜN

Feridun Fazıl Tülbentci

Saip Hoca'nın ölümü

15 yıl evvel bugün, 23 Mart 1940 da sayılı ilim adamlarımızdan biri olan İsmail Saip Sencer ölmüştü. Binbaşı Şevki Beyin oğlu olan Saip Hoca, 1871 de İstanbul'da doğdu. Rüstiye ve İdadî tahsilinden sonra Tıbbiye mülkiyesinde ve Hukukta bir müddet okudu. Fakat geçim darlığı yüzünden yüksek tahsilini yarıda bıraktı. Beyazıt umumi kütüphanesine ikinci hafız kütüp olarak girdi. Bu arada cami derslerine devam etti. Beyazıt Dersiâmlığı derecesini kazandı.

Saip Hoca, son yirmi sene müdürü olarak bulunduğu Beyazıt umumi kütüphanesinde yarım asır hizmet etti. Hiç evlenmemişti. Bütün merakı ve zevki kitap okumaktı. Keditleri de pek sever. Kütüphanesindeki odasında daima dört beş tane bulunurdu. Herkese iyi muamele eder, edebiyata, tarihe ve biyografiye dair sorulan sualleri cevaplandırırdu. Çok geniş bir malûmat hazinesine malikti. Arapçayı ve Arap edebiyatını iyi bilirdi. Âlim ve fazilet sahibi bir insandı. Çok iyi hatırlarım, mektep talebesi iken kütüphaneye gitmiş, el yazısı bir kitap istemiştim. Bu eserin nadide bir nüsha olduğunu bilen ve vermekte tereddüt gösteren Hafız Kütüp ile aramızda geçen mü

nakaşayı duymuş ve hemen odasından çıkarak:

— Veriniz,

Demiş ve sonra bana dönerek eserde anılamadığım bir bahis olursa çekinmeden kendisinden sormamı söylemişti.

Üstad İsmail Saip Sencer yalnız Türklerin değil, şarki-yatla meşgul olan bütün ilim âleminin en maruf ve bilgili simalarından biri idi.

Yukarıda hocanın bir portresi görülmektedir.

“İsmail Saip,, de gitti!

“İsmail Saip,, te gömüldü. Kara toprakta bir ilim güneşi daha battı. Düne kadar iki kütüphaneye olan Beyazıt kütüphanesi, artık tektir ve derin sasa, ancak kandırıcı,acak bir ilimdir. Kütüphane, ancak onlarla birleşince, kandırıcı bir varlık ve bilgisiz, bakiyetsiz bir aydınlık olurdu.

Onu, rahmetli “M. Cevdet,, in himmetile tanımıştım. Geniş, yüksek alını, gür ve kırçıl bir kaş sağı altında, iki maçıurumu andıran gözlerle hem güzel, hem heybetli görünürdü. Yüzünde mesamatından fışkıran esrarlı bir ışık, ona eskimorasan erlerinin ruhani nüfuzunu verirdi.

Darüşunda bir veli vcdi, bakışlarında ulvî bir hayranlık vardı. Hiç kimsenin sükûtu, onun susuşu kadar mânaî değildi. Susuşıyla düşündürür, konuşmasıle kafa ve ruhları ucsırdı.

Ma, darisinin eteklerinden önce omuz başları yıprar, yakından bakınlar, bu aba yeleklerin üstünde ince tırnaa izleri görürlerdi. Çünkü üstadın kedilerle başı pek hoştu ve onları çok, saygısız bir muhabbetle omuzlarına sıçrarlar, haydarlık ruku vakitsiz yıpratırlardı.

Beyazıt kütüphanesinin kapısından girince, solda onu irfan ocagının parladığını, yanında mutlaka birkaç susamış uoc tuttuklarını görürdünüz.

İsmail Saib Efendi, incitmiyen tevazuu, yaratılıştan süzülmüş altın asaletile bilgisini sunar, hazinelerinin yağma edilmemesinden adeta naz uyardı.

En çetin, en mapuam sandığımız meselelere, öyle kolaylıkla bir giriş vardı, ki hep hayran olurduk. Mele ilmi bir ucvayı çevrelerken, kurduğu nazırlık temenlerindei sağiamıgden, “Gökaiip,, tan başka hemen hiç kimsede gormedim.

Kendisine atfedilen biricik kusur “şifahî,, oluşu idi. Hakkında “Söyler, başkaları bunları toplayarak kitap yaparlar; fakat o, yazmağa üşenir!,, diyenler çoktur. Hayır üşenmezdi. Bütün bunların toplanıp basılmağa değeri olmadığının gerçekten inandığı için yazmaktan ufanırdı. Yazdıklarını başkalarının adıyla neşrettiğini biliyoruz.

Yalnız, “Keşfizzunun,, Kâtip Çelebinin bıraktığı yerden başlayan bir “zeyl,, i tamamlamıştır sanıyorum.

Onun gözlerini kapaması hem bizim, hem müsteşrikle için hiç bir zaman telâfisine imkân olmıyan bir kayıptır. İlmî başı sağ olsun.

HAKKI SÜHA GEZGİ

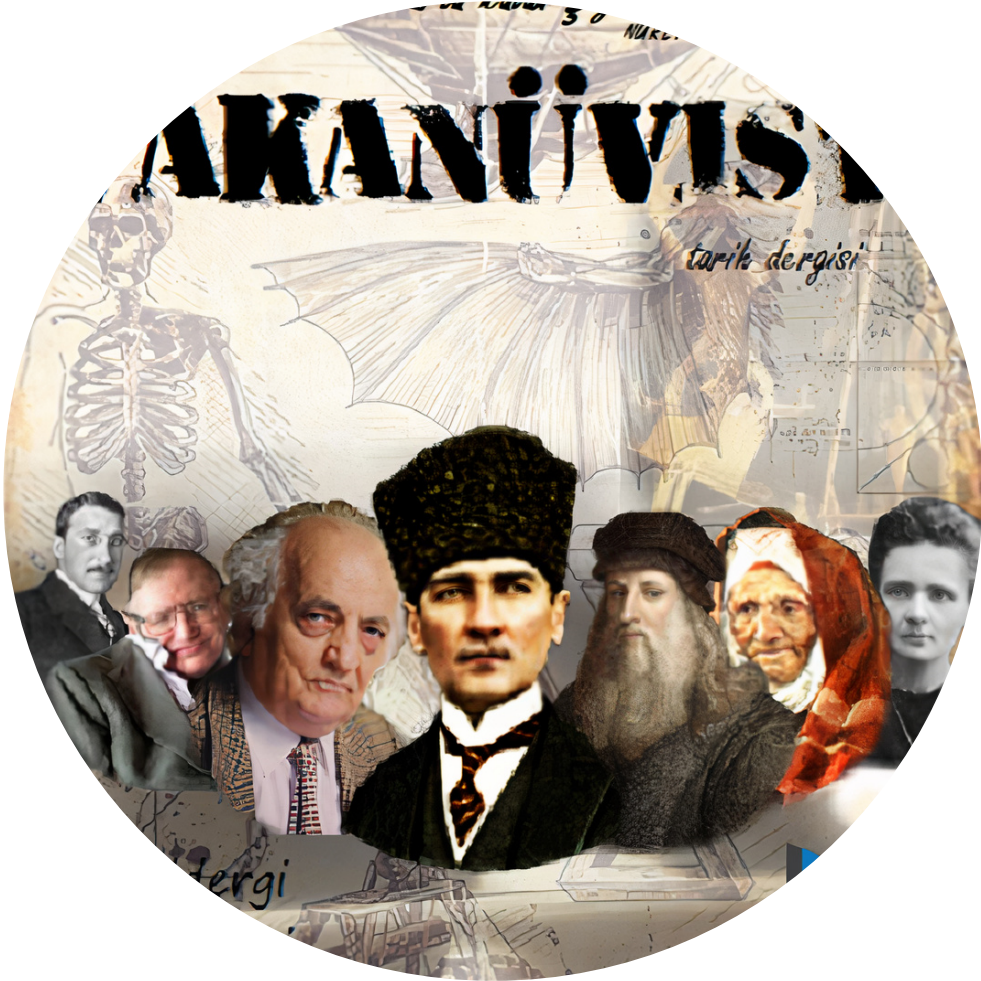
AH ETTİKÇE CİĞERLERİM SIZILAR

Gün doğmuş ve güneşin huzur veren o seher ışıkları etrafı aydınlatmıştı. Karanlıkta kalan her şey belirmiş, apaçık olmuştu. İnsanoğlu için yeni doğan gün bir umuttu. Dağların heybeti, denizin dalgası, kuşların civıltısı ve modern kentlerin makine sesiyle insanoğlu güne merhaba diyordu. Ve insanoğlunun günlük koşuşturmaları kaldığı yerden devam ediyordu. Ben ise o zamanlar Erzurum Mahalleleriyle ilgili çalışmam için yine erkenden kalkmış ve hazırlıklarımı yaptıktan sonra yola koyulmuştum. O gün nereye gideceğime, hangi mahalle ile ilgili notlar alacağıma dair henüz bir plan yapmamıştım. İçimde garip bir duygu vardı ve sanki birisi beni bekliyordu ve bende ona doğru su misali akıyordum. O gün evden çıkarken gideceğim mahalleyi belirlemek için ne havaya çubuk attım ne güneşe bakıp yönümü tayin ettim. Tek yaptığım şey ayaklarıma uymak oldu, o nereye ben oraya bir süre yürüdüm. Hasan-î Basri, Tosya, Gölbaşı derken kendimi bir anda Gaziler Mahallesinde buldum. Mahalle dağ eteğine kurulmuş ve daha çok kırsal kesimden gelenlerden kurulmuş bir yer görünümündeydi. O zamanlar mahalle Kazım Karabekir Belediyesine bağlı idi. Mahalle sakinleri genelde serbest meslekle uğraşan insanlardı. Mahalle sokak araları paket taşlarla döşenmiş, evler tek katlı ve bahçeli idi. Bahçelerin içerisinde az da olsa bulunan ağaçlar rüzgârda hafifçe salınıyordu. Havanın sıcak olması bahçe önlerinde insanların toplanmasına ve koyu sohbetlerin yapılmasına da sebep olmuştu. Âdetim olduğu araştırmalarımnda mahallede gördüğüm her yaş ve meslekten kişilere mahalle ile ilgili sorular sorar, muhabbet etmeye çalışırdım. Söylenilenleri pür dikkat dinler, notlarımı almaya çalışırdım. İzin veren olursa fotoğraf çekmeyi de ihmal etmezdim. O gün hiç kimseye soru sormak içimden gelmiyordu. Soru sormak ve yeni bilgiler alabilmek için kendimi toparlamaya çalışıyor, daha sonra bundan vazgeçiyordum. Bir ara bugün geri döneyim dedim ve Gaziler Mahallesinde aşağıya doğru kendimi salıverdim. Mahalleyi ve insanları gözlemleyerek mahallenin alt başına kadar geldiğimi sonradan fark ettim. Birden ayaklarımın titrediğini hissettim ve durdum. Ürperdim, irkildim ve biraz da endişe duydum. Eğildim ve ayaklarımı ovalamaya başladım. Biraz rahatlardım ve taşların üzerine oturdum. Başıma bunlar neden geldi diye düşünmeye başladım ve bir an arkama döndüm. Döndüğümde arkamda esmer tenli, uzun sakallı, nur yüzlü, yaşı ilerlemiş olmasına rağmen heybetinden bir şeyler kaybetmeyen bir ihtiyar delikanlıyı gördüm. Dona kaldım, ne bir adım atabildim ne bir kelam edebildim. İrkildim, kekelemeye başladım sanki o ihtiyar orda beni bekliyordu. Biraz sonra kendime gelmeye başladım. Hâlbuki bu ihtiyarı daha önce ne görmüşlüğüm vardı nede konuşmuşluğum. Yanına gitmeye karar verdim. Ona yaklaştıkça içim ferahlıyor, kalbimin atışı normale dönüyordu. Bir iki adım kala bana gülümsediğini, elinde ki bastonundan destek alışını gördüm. Selam verdim, selamımı Osmanlı şefkati, Dadaş edasıyla aldı. Adını sordum: - Hasan'dır adım Dadaşım, dedi ve adımı sordu: Taner dedim, dedem. Nereli olduğunu sordum, Pasinler cevabını büyük bir heyecanla dile getirdi. Sen dedi, ben Kümbet Köyündenim dedem diye sorusuna cevap vermeye çalıştım. Memnun olduk ve belli ki sohbet etmek istiyordu ve tam da benim aradığım isimdi. Karşılıklı tanışma sorularından sonra Gaziler Mahallesi ile ilgili sorular sormaya başladım. Ben soru başlar başlamaz Hasan Dedenin gözleri yaşlanmaya, sesi titremeye başladı. Acaba yanlış bir şey mi yaptım dedim, dedeme bir kez daha baktım.

AH ETTİKÇE CİĞERLERİM SIZILAR

Titreyenler ses birden konuşmaya başlamıştı. Şehitlerimizi, gazilerimizi, Kadana, Derviş Ağa, Yanık dere, Alaca, Tımar katliamlarını mı anlatayım! Hangisinin yüreğimizde bıraktığı acıyı sana anlatayım! Hangi yaranın türküsünü sana çığırayım! Hangi yasını tuttuğum yakınımın, komşumun, kardeşimin hatıralarını sana anlatayım! Tüm bunları söylerken Hasan Dedemin kelimeler boğazına tikanıyor ve dedem gözyaşlarına engel olamıyordu. Ya rabbim ben ne yaptım, neden dedemi hatıralarıyla baş başa bırakmadım, neden koz bağlamış yarayı tekrar kanattım.

Hasan Dedem anlatıyor, ağlıyor, yanık türküleri ardı sıra mırıldanıyordu. Bir ara onu kendi haline bıraktım. Mazi yeniden canlanmış, Hasan Dede geçmişine yolculuğa çoktan çıkmıştı. O ne söyledi ise ben pür dikkat dinliyor ve anlattıklarını yazıyordum. Hasan Dede ayağı kalktı ve yüksek bir ses tonuyla konuşmasını sürdürdü. Evlat, ben, Ermeni vahşetini yaşadım, gurbete düştüm, sıladan ayrı kaldım, anasız, babasız büyüdüm, çocukluğumu yaşamadım, hayatım hep acı dolu idi; ama tüm bunların yanında çok şükür vatansız kalmadım, düşman süngüsü altında esir yaşamadım. Oğul ben anlatayım, sen not al, not al ki bizden sonrakiler dost kim, düşman kim onu iyi bellesinler. Bizler bu gün varız, yarın yok; ama bil ki düşman hep var olacak.

Bir büyük âlimi- mizi kaybettik

**İsmail Saib Sencer dün
büyük bir ihtifal ile
gömüldü**

Memleketimizin yetiştirdiği büyük kitabiyat üstatlarından biri olan İsmail Saip Sencer'in evvelki gece Kocamustafapaşa da, Davutpaşa orta mektebi ci- varındaki evinde sabaha karşı kalp hastalığından vefat ettiğini teessürle öğrendik.

Kendisi otuz seneye yakın bir müddettenberi Beyazıttaki umumî kütüphanenin hafızı kütüplü- ğünü yapmış ve burada yalnız kütüphanenin idaresile değil, en büyük müsteşriklere dahi en salâhiyetli merci olarak Türk ir- fanının şerefini yükseltmiştir.

Beyazıtta umumî kütüphane - ye gidenler İsmail Saip Senceri
(Devamı 5 incide)

Bir büyük âlimi- mizi kaybettik

(Bas tarafı 1 incide)

fazileti cisimlendiren nuranî yü- zü ile daima vazifesi başında bulur ve belki kütüphane kitap- larından ziyade canlı kütüphane olan merhumun nihayetsiz vu- kufundan istifade ederlerdi. Bi- çok müskülleri ancak merhumun izahile çözebilirlerdi. O, bilgisin- den hiç bir şev saklamıyarak kendilerine uzun uzun izahat ve- rir; lâzım gelen yeni me hazlar gösterir ,vardım ederdi.

İsmail Saip Sencer uzun bi- müddet te İstanbul üniversite- sinde müderrislik yapmıştır.

Merhum bir müddet evvel te- kalüt edilmiş olmakla beraber yüksek ihtisasından istifade e- dilmek üzere Keshfuzzunun'un- veniden tabı için Maarif Vekâ- letince vazifelendirilen heyete- mütehasşıs müşavir tayin edil- mişti,

Bu değerli ilim adamımızın vefatı memleket için telâfisi ka- bil olmayacak ziyalardan birin- teşkil eder.

Merhumun cenazesi dün saa- on üç buçukta Kocamustafapa- şadaki evinden kaldırılarak ke- disini sevenlerin ve ilmine hay- ranlık duyanların omuzları üs- tünde Beyazıt camiine getiril- miş; İkinci namazını müteakki kalabalık bir cemaatle yine ta- butu eller üzerinde taşımaya Merkezefendi kabristanındaki a- ile makberesine gömülmüştür.

Cenazede Univeriste, Maari- ve ilim muhitine mensup bir ço- zevat bulunmuştur.

Merhum ilminin kuvvetile n- kadar üstün idiyse, ahlakını- temizliği ile de insanı kâmil me- humunun gerçekten masadak- bir zat idi. Evlenmemiştir. Ha- vatında bir sevdiği ilim ise, bi- sevdiği de kedi idi.

Kediler büyük fazılın en ya- kınları arasında bulunmak ni- metine eren bir zümre idi ve - rekten bir zümre halinde idi. R- vayet olurduna göre merhum 90 kadar kedi için sureti mah- susada bir yer, bir hizmetçi tut- muş ve belki kendinden evve- bunların veyip içmelerini tem- etmeyi en büyük zevk edinmi- tir.

ERZURUM TÜRK TELEKOM NURETTİN TOPÇU
SOSYAL BİLİMLER LİSESİ VE PROJE OKULU

VAKANÜVİST

27. SAYI

Okumak, bir bireyin insanlığa borcudur.

İsmail Saib Sencer

sbldergi

sbldergi

<https://erzurumsbl.meb.k12.tr/>

ERZURUM
Türk Telekom Nurettin Topçu
2004
SBL

ERZURUM
Türk Telekom Nurettin Topçu
2004
SBL